Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN EN DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Erkenning aanleg missing link fietssnelweg F70 te Bilzen: 'dwingende reden van groot openbaar belang'

De aanleg van de missing link in de fietssnelweg F70 kadert mee in de afschaffing van de overwegen te Bilzen op spoorlijn 34 Hasselt-Tongeren. De Passende Beoordeling voor dit project toont aan dat er een betekenisvolle aantasting kan zijn van Europees beschermde natuur aangezien de missing link voor een beperkt deel in overlap is met het habitatrichtlijngebied 'Jekervallei en bovenloop van de Demer'. Het project mag daarom alleen doorgaan als een strikte afwijkingsprocedure (de zogenaamde ADC-toets) wordt gevolgd (Natuurdecreet artikel 36ter, §5) De beslissing over de aanwezigheid van een dwingende reden van groot openbaar belang (de 'D' in ADC-toets) dient genomen te worden door de Vlaamse Regering.
De Vlaamse Regering beslist op basis van de aangeleverde argumentatie, de alternatieven- en compensatienota dat de aanleg van de missing link in de fietssnelweg F70 beschouwd kan worden als een werk met 'dwingende reden van groot openbaar belang'.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Dit dossier heeft betrekking op de beleidsvelden:
- Omgeving en Natuur
- Algemeen mobiliteitsbeleid.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 27 november 2023 werd het ontwerp **Regionaal Mobiliteitsplan 2030-2050** (RMP) definitief vastgesteld door de vervoerregioraad van Vervoerregio Limburg, de minister keurde het plan goed op 11 december 2023. In de strategische doelen wordt het versneld uitbouwen van het fietssnelwegennetwerk vernoemd als speerpunt voor een duurzaam mobiliteitsbeleid en als ruggengraat van een performant fietsnetwerk om mee de modal shift van 40% te realiseren. De eerste strategische fiche van het actieplan behandelt de uitbouw van de fietssnelwegen. Hier vinden we bij de acties op korte termijn (<3jaar) de realisatie van de missing link in de fietssnelweg F70 terug.

Op 17 mei 2019 werd al een beslissing genomen door de Vlaamse Regering **(VR 2019 1705 DOC.0756/1BIS)** om de aanleg van een netwerk van fietssnelwegen te erkennen als een project met dwingende reden

van groot openbaar belang. Fietssnelwegen zijn immers noodzakelijk voor de mobiliteit, de economie, de volksgezondheid, de verkeersveiligheid en het leefmilieu in Vlaanderen. De fietssnelweg F70 – die door het project 'Spoorlijn 34 Hasselt-Tongeren: aanleg missing link fietssnelweg F70' - gefinaliseerd wordt, staat op de lijst van fietssnelwegen die aangewezen werden via een ministerieel Besluit van 15 maart2018, gewijzigd bij het MB van 28 mei2024.

A**NB gaf op 05/04/2024 een positief advies op de aangeleverde alternatieven- en compensatienota**, dit wordt toegevoegd in bijlage. Daarin wordt o.a. de beheersovereenkomst tussen stad Bilzen en Natuurpunt als voorwaarde genoemd, daartoe werd in bijlage deze overeenkomst toegevoegd.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd gegeven op 11 juli 2024

2. **INHOUD**

De aanleg van de missing link in de fietssnelweg F70 kadert mee in de afschaffing van de overwegen te Bilzen op spoorlijn 34 Hasselt-Tongeren.

De Passende Beoordeling voor dit project toont aan dat er een betekenisvolle aantasting kan zijn van Europees beschermde natuur aangezien de missing link voor een beperkt deel in overlap is met het habitatrichtlijngebied 'Jekervallei en bovenloop van de Demer'. Een project waarvan uit de Passende Beoordeling blijkt dat het een betekenisvolle aantasting kan veroorzaken van de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone – in dit geval door direct ruimtebeslag - mag alleen doorgaan als een strikte afwijkingsprocedure (de zogenaamde ADC-toets) wordt gevolgd (Natuurdecreet artikel 36ter, §5). Het project zal dan alleen kunnen doorgaan als voldaan is aan 3 voorwaarden:

1. er zijn geen minder schadelijke alternatieven voorhanden (A);
2. er is een dwingende reden van groot openbaar belang aanwezig (D);
3. er worden compenserende maatregelen genomen (C)

We gaan hier verder in op de tweede stap, namelijk de dwingende reden van groot openbaar belang. Het project kan beschouwd worden als een project van groot openbaar belang, met inbegrip van de redenen van sociale of economische aard, zoals vermeld in art. 26 bis, §3 en art 36ter, §5 van het natuurdecreet van 21 oktober1997. Hierna worden de argumenten daartoe opgesomd.

1. Beslissing van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019: realisatie van het Vlaams netwerk van fietssnelwegen globaal erkend als project dat in valt onder 'dwingende reden groot openbaar belang'

Fietssnelwegen bieden een volwaardig mobiliteitsalternatief voor verplaatsingen tussen en in stedelijke gebieden. Voor de algemene probleemstelling inzake vergunningen voor fietssnelwegen en onderbouwing van deze projecten als 'globaal' te beschouwen als projecten die in aanmerking kunnen komen voor 'dwingende redenen van groot openbaar belang 'wordt verwezen naar de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 'erkenning aanleg netwerk van fietssnelwegen: dwingende redenen van groot openbaar belang' (Bijlage 1).

Het gehele netwerk werd met de beslissing van 17 mei 2019 beschouwd als een plan/project dat voortvloeit uit dwingende redenen van groot openbaar belang. Deze beslissing d.d. 17 mei /2019 had als bedoeling de afwijkingsprocedure voor de losse segmenten te vereenvoudigen. Globaal werd voor de beslissing van 17 mei 2019 verwezen naar de missie en doelstellingen van het Vlaamse mobiliteitsbeleid in het Decreet betreffende de basisbereikbaarheid van 26 april 2019. Dit Decreet vormt ook de basis voor elk afzonderlijk tracé waarvoor een beslissing van de Vlaamse Regering zal worden gevraagd. De besluitvorming per tracé kan steunen op de globale, voorafgaande, beslissing van de Vlaamse Regering die de dwingende redenen van groot openbaar belang reeds globaal aanvaardde.

Enkel het alternatievenonderzoek en het compensatiedossier worden vervolgens concreet, op het niveau van een welbepaald stuk van de fietssnelwegen, getoetst en onderbouwd en voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

2. De uitrol van een geconcretiseerde fietsambitie via een mix van maatregelen in het Vlaamse fietsbeleid

De Vlaamse overheid zet, in samenwerking met de lokale overheden sterk in op een doorgedreven fietsbeleid. In het kader hiervan werd in 2023 de Vlaamse fietsambitie opgemaakt en wordt deze in 2024 verder geconcretiseerd tot een fietsactieplan. Dit fietsactieplan omvat tal van SMART geformuleerde initiatieven om het fietsgebruik te stimuleren door ondermeer het realiseren van een veilig en comfortabel bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk (BFF) met de focus op de versnelde realisatie van het fietssnelwegennetwerk.

De fietssnelwegen, de ruggegraat van dit BFF, werden vastgesteld bij ministerieel besluit van 15 maart 2018, gewijzigd bij MB van 28 mei2024 (bijlage 2).

De verdere uitwerking van dit fietsactieplan wordt met de betrokken partners gedeeld via de website van het departement MOW (https://www.vlaanderen.be/departement-mobiliteit-en-openbare-werken/beleidsthemas/fietsbeleid/fietsforum). Het is cruciaal om samen te werken aan het Vlaamse fietsbeleid en de uitrol van de initiatieven te verdelen over verschillende bestuursniveaus. Ook wordt gefocust op het afstemmen met partners als Infrabel en NMBS en het zo veel mogelijk in elkaar haken van projecten zodat er een win-win ontstaat inzake onze gedeelde mobiliteits- en klimaatdoelstellingen. Hierrond wordt ook samengewerkt in een interbestuurlijke stuurgroep fietssnelwegen die over de verschillende bestuursniveaus en beleidsdomeinen heen inzet op een duurzame realisatie van het Vlaamse fietssnelwegennetwerk. Op die manier kunnen we samen de modal shift richting meer duurzame verplaatsingen realiseren.

3. F70 als missing link in het netwerk en als cruciaal project voor de Limburgse modal shift

Zoals in hoofdstuk 1B vermeld werd, maakt de fietssnelweg F70 deel uit van de door de Vlaamse Regering aangewezen fietssnelwegen en werd voor het netwerk van fietssnelwegen al een positief beslissing genomen over de aanwezigheid van een dwingende reden van groot openbaar belang.
Meer specifiek toegepast op de locatie van het project is er nog meer dan in andere provincies in Limburg behoefte aan een modal shift. In de provincie Limburg is immers het gemiddeld autobezit per gezin (1,27 auto's/gezin) groter dan het Belgische gemiddelde (1,07 auto's/gezin). (cijfers Statbel).

Deze laatste missing link voor de F70 is niet alleen het sluitstuk van de fietssnelweg F70 zelf, maar zorgt ook voor de aansluiting op de F76 en verstevigt en vervolledigt daardoor het fietsnetwerk in de ruime regio rond Bilzen.

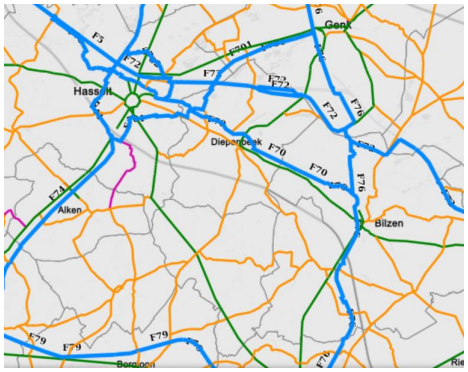

Figuur 1: F70 in het ruimere Bovenlokale functionele fietsroutenetwerk (BFF) (bron: het Vlaamse geoloket fiets)

Figuur 2 Fietssnelwegennetwerk ter plaatse van het project: de missing link werd in het rood aangeduid en wordt gerealiseerd in het project 'Afschaffen overwegen Bilzen', het grijze deel ten oosten van Diepenbeek werd ondertussen gerealiseerd in het project 'Afschaffen overwegen Diepenbeek' (bron: fietssnelwegen.be)

4. Regionaal mobiliteitsplan Vervoerregio Limburg zet F70 op korte termijn in het actieplan

Op 11 december2023 werd het Regionaal Mobiliteitsplan Limburg 2030-2050 (RMP) goedgekeurd door de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare werken, na definitieve vaststelling door de Vervoerregioraad Limburg op 27 november 2023. In de strategische doelen wordt het versneld uitbouwen van het fietssnelwegennetwerk vernoemd als speerpunt voor een duurzaam mobiliteitsbeleid en als ruggegraat van een performant fietsnetwerk om mee de modal shift van 40% te realiseren. De eerste strategische fiche van het actieplan behandelt de uitbouw van de fietssnelwegen. Hier vinden we bij de acties op korte termijn (<3jaar) de fietssnelweg F70 terug:

		Fase	Kansrijk en aantrekkelijk	Toeristisch en recreatief	Over de grenzen	Gezond en duurzaam	Slim en innovatief	Logistiek en welvarend	Trekker(s)	Partner(s)	Kosteninschatting
Korte termijn (<3 jaar)											
21	**Verdere uitbouw van het fietssnelwegennetwerk** Realisatie F70 Hasselt - Bilzen parallel aan de spoorlijn: • Bewegwijzering • Ontwikkeling Prinsenhof (Hasselt) • Ontbrekend gedeelte FSW in Bilzen ikv sluiting over-wegen		x	x		x	x		Provincie Limburg, Hasselt, Bilzen, Infra-bel	Provincie Limburg, Hasselt, Bilzen, Infrabel, Diepenbeek, MOW Limburg, AWV	€ € €

Alle info over het RMP van Vervoerregio Limburg is terug te vinden op:https://www.vlaanderen.be/basisbereikbaarheid/vervoerregios/vervoerregio-limburg

5. Potentieelstudie van departement Mobiliteit en Openbare Werken: F70 heeft hoog potentieel

De recent gepubliceerde potentieelstudie van fietssnelwegen in Vlaanderen 2304154_RapportFietssnelwegen_v2_oowmwf.pdf (vlaanderen.be) [1]uitgevoerd door het departement Mobiliteit en Openbare Werken geeft aan dat de F70 een hoog potentieel heeft. Het uiteindelijke doel van de studie was om het fietspotentieel op het fietsroutenetwerk in Vlaanderen transparant beschikbaar en raadpleegbaar te maken voor de betrokken partners. In onderstaande uitsnede uit de potentieelkaart wordt het fietspotentieel met kleuren aangeduid.

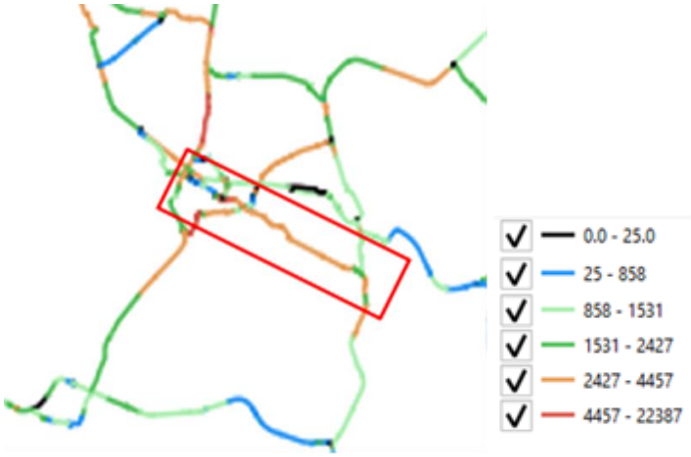

Figuur 2: fietspotentieel van de fietssnelweg per dag voor een gemiddelde werkdag

De missing link in de F70 staat op bovenstaande kaart oranje ingekleurd (zie rode rechthoek die de fietssnelweg aanduidt). Vergeleken met de omliggende fietssnelwegen, blijkt dat deze een hoger fietspotentieel heeft en dus een groter potentieel heeft om de modal shift richting fiets of fiets + openbaar vervoer te helpen realiseren.

6. Het realiseren van de missing link in de fietssnelweg F70 maakt deel uit van het mobiliteitsplan van de stad Bilzen

In het mobiliteitsplan van Bilzen, dat goedgekeurd werd in 2010, werd als één van de aan te pakken knelpunten "*...het ontbreken of de onduidelijke aanleg of de slechte staat van de fietspaden en de onveilige oversteekpunten*" vermeld. Men schuift een "*...sluitend en duidelijk hiërarchisch fietsroutenetwerk doorheen de gemeente Bilzen naar voor, zowel functioneel als recreatief.*" "*Deze fietsroutenetwerken moeten aansluiten op halteplaatsen van het openbaar vervoer zoals bepaald in het Spartacusplan, om zo de intermodaliteit te bevorderen. Voor fietsroutes die door het sluiten van de overwegen onderbroken worden, wordt een waardig alternatief voorzien.*"

Bilzen werkt momenteel aan een nieuw mobiliteitsplan. De verkenningsfase en uitwerkingsfase werden reeds afgerond, het beleidsplan is in opmaak. Ook in dit plan wordt de realisatie van de F70 onderschreven. Volgens de verkenningsnota is de uitvoering van de fietssnelweg deel van het gezamenlijk project van Infrabel, De Lijn, Agentschap Wegen en Verkeer en stad Bilzen betreffende het sluiten van de overwegen op spoorlijn 34. De zeven overwegen worden vervangen door twee

[1] Deze studie gaat uit van een aantal assumpties. De potentiëlen zijn bijgevolg geen absolute cijfers, maar de resultaten dienen relatief geïnterpreteerd te worden (een bepaalde fietssnelweg heeft meer of minder fietspotentieel t.o.v. een andere fietssnelweg). Dit is een studie op Vlaams-strategisch niveau waarin bepaalde regionale en lokale elementen nog niet konden meegenomen worden.

bruggen, vier tunnels en twee delen fietssnelweg. Deze kaderen eveneens deels in het Spartacusproject.

Dankzij het realiseren van de missing link wordt het fietsroutenetwerk nu sluitend. De F70 heeft als doel de snelste en veiligste verbinding te zijn tussen Bilzen en de universiteitscampussen Diepenbeek en Hasselt en kadert in het heel netwerk van fietssnelwegen. Bovendien verbindt het ook belangrijke attractiepolen zoals het Park H (belevingspark) en het station van Diepenbeek. Dat maakt van de F70 een fietssnelweg met veel potentie. Het deel tussen Hasselt tot aan de grens met Bilzen is aangelegd. Het gedeelte parallel aan het spoor is het ontbrekende deel.

3. **BESTUURLIJKE IMPACT**

De beslissing om de aanwezigheid van een dwingende reden van groot openbaar belang toe te kennen aan de realisatie missing link voor de fietssnelweg F70 heeft geen bestuurlijke impact.

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De beslissing om de aanwezigheid van een dwingende reden van groot openbaar belang toe te kennen aan de realisatie missing link voor de fietssnelweg F70 heeft geen budgettaire impact voor de Vlaamse Overheid.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De beslissing om de aanwezigheid van een dwingende reden van groot openbaar belang toe te kennen aan de realisatie missing link voor de fietssnelweg F70 heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De beslissing om de aanwezigheid van een dwingende reden van groot openbaar belang toe te kennen aan de realisatie missing link voor de fietssnelweg F70 heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4. **VERDER TRAJECT**

Parallel met de aanvraag om erkend te worden als project met dwingende reden van groot openbaar belang, wordt een beheersovereenkomst tussen Natuurpunt en de stad Bilzen afgesloten voor een duurzaam beheer van de natuur die ter compensatie gerealiseerd wordt.

Een omgevingsvergunningsaanvraag voor de realisatie van de missing link van de fietssnelweg F70 vergezeld van o.a. een alternatievennota (A), een compensatienota (C), het advies van ANB op beide nota's en de beslissing van de Vlaamse Regering in verband met de aanwezigheid van een dwingende reden (D) wordt ingediend bij de Vlaamse Overheid. Na positieve beslissing wordt de missing link in de fietssnelweg F70 samen met de natuurcompensatie gerealiseerd.

5. **VOORSTEL VAN BESLISSING**

De Vlaamse Regering beslist dat op basis van de aangeleverde argumentatie, de alternatieven- en compensatienota en het advies van ANB, dat de aanleg van de missing link in de fietssnelweg F70 beschouwd kan worden als een werk ingegeven door 'dwingende reden van groot openbaar belang' met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, zoals vermeld in art. 26bis, §3 en art. 36ter, §5 van het decreet van 21 oktober1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare werken, Havens en Sport

Annick DE RIDDER

Bijlagen:

1. Beslissing Vlaamse Regering om de aanleg van een netwerk van fietssnelwegen te erkennen als een project met dwingende reden van groot openbaar belang (VR 2019 1705 DOC.0756/1BIS)
2. Ministerieel besluit over de lijst van aangewezen fietssnelwegen 15 maart/2018, gewijzigd bij MB van 28/05/2024
3. Alternatievennota
4. Compensatienota
5. Beheersovereenkomst percelen ter compensatie tussen stad Bilzen en Natuurpunt
6. Advies ANB op de alternatievennota
7. Advies inspectie van Financiën